

Työväline ja sivistystä:

PAPPI JA KLASSISET KIELET

Mitä pappi tekee klassisilla kielillä? Mihin hän niitä käyttää tai voisi käyttää? Tässä artikkelissa kolme pappia kertoo suhteestaan kieliin. Raamatun alkukielten parissa enimmäen elämäntyönsä tehnyt Jarmo Kiilunen kommentoi.

NIKO HUTTUNEN

Uuden testamentin eksegetiikan dosentti, Helsingin yliopisto

”**N**ovum on auki työpöydällä. Ainakin huonoa omaatuntoa synnyttämässä.” Tässä papin Facebook-päivityksessä kiteytyy paljon siitä maineesta, mikä klassisilla kielillä, kreikalla, heprealla ja latinalla on pappien ja teologian opiskelijoiden keskuudessa. Se on väärä maine.

Vaikka jotkut saavat täyden rokotuksen kieliä vastaan, toiset inostuvat. Teologian opiskelijat valitsivat helmikuussa latinan yliopisto-opettaja **Outi Kaltion** vuoden opettajaksi. Valinta kertoo sekä Kaltion ansioista opettajana

että oppiaineesta. Klassiset kielet eivät ole pelkkä mörkö.

Kielitaidon huippu ei ole tentissä

Ainakaan **Jussi Junnille** klassisten kielten tuntemus ei ole mörkö. Se vaikuttaa pikemminkin intohimolta. Junni kertoo opiskelleensa sekä kreikkaa että latinaa myös humanistisessa tiedekunnassa.

Nykyisessä työssään Kirkon akateemiset AKIn toiminnanjohtajana Junni ei tarvitse kieliä mihinkään, mutta aiemmin seurakuntapastorina oli toisin. Latinaa ja kreikkaa hän lukee väitöskirja-projektinsa tiimoilta, hepreaa vähemmän.

Raamatun alkukielten lehtorina eläkkeelle jäänyt **Jarmo Kiilunen** kommentoi, että Junnin tilanne on poikkeuksellinen. Kiilunen sanoo, että vähäisempikin kielitaito kannattaa panna käyttöön. Kielitaito ”kasvaa elämänmittaisessa viljelyssä, kypsyy ja tuottaa hedelmää”. Kielitaidon huippu ei siis ole tiedekunnan loppulentissä, Kiilunen muistuttaa.

Junni on samoilla linjoilla Kiilusen kanssa: ”En pidä tarpeellisena sitä, että pappien tulisi sujuvasti lukea Raamattua alkukielillä, mutta perusymmärrys näiden kielten luonteesta on tulkinnassa tarpeen.” Pelkästään sivistyssanojen ymmärtäminen parantuu, kun tuntee niiden kielellistä taustaa.

Kuvassa vasemmalta oikealle Uuden testamentin kreikan yliopistonlehtori Niko Huttunen, Vanhan testamentin eksegetiikan yliopistonlehtori Kirsi Valkama ja latinan yliopisto-opettaja Outi Kaltio.

Ettei olisi muiden armoilla

Olli Nuosmaa on äskettäin jäänyt eläkkeelle Leppävaaran seurakunnan kappalaisen virasta. Hän kertoo käyttävänsä hepreaa jatkuvasti valmistaessaan Raamattuun liittyviä puheita tai muita esityksiä. Sujuva kielitaito on peruja ajalta, jolloin hän oli Suomen Lähetysseuran lähettinä Israelissa. Latinaa Nuosmaa oppi jo koulussa, mutta nykyisin sen käyttö on harventunut. Radiosta hän tosin kuuntelee *Nuntii Latini*. Kreikka tuli tutuksi vasta tiedekunnassa, ja sitä Nuosmaa käyttää satunnaisesti.

Nuosmaa valittelee, että klassisten kielten osalta tilanne on vähän sama kuin pakkoruotsissa. ”Ihmi-

”

**JOS PAPPEJA EI
KOULUTETA OSAAMAAN
KLASSISIA KIELIÄ, HE
JÄÄVÄT MUUTAMAN
ASiantuntijan
ARMOILLE.**

LUE LISÄÄ

- Jarmo Kiilunen & Nina Nikki, *Alfasta oomegaan. Uuden testamentin kreikan tukipaketti*. Suomen eksegeettisen seuran julkaisuja 103. Helsinki, 2013.
- Klassiset kielet teologian opiskelijan haasteena yliopisto-opinnoissa <http://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2012/05/03/klassiset-kielet-teologian-opiskelijan-haasteena-yliopisto-opinnoissa/>
- Teologisen tiedekunnan kieliportaali <http://www.helsinki.fi/teol/pro/kielet/>

set ovat puolesta tai vastaan miettimättä asiaa laajemmin.” Jos pappeja ei kouluteta osaamaan klassisia kieliä, he jäävät muutaman asian-tuntijan armoille, Nuosmaa huomauttaa. Pitäisi kyetä itse ottamaan kantaa asioihin, joilla on ehkä keskeistäkin teologista merkitystä.

Kiilunen jakaa Nuosmaan huolen: ”Klassisia kieliä opiskellut tajuaa, ettei mikä tahansa raamatunselitys käy. Joskushan maallikko kirkkoraamatun tai muun käännöksen perusteella esittää tulkinnan, joka alkutekstin pohjalta vesittyy saman tien.”

Pienikin taito käyttöön

Marjaana Härkönen, aluekapalainen Punkaharjulta, kertoo käyttävänsä Novumia työtehtäviin valmistautuessaan: ”Käännän summittaisesti perussanakirjan, suomenkielisen käännöksen ja kommentaarien avulla. Sanakirjan tai konkordanssin avulla saatan katsella joitakin keskeisiä käsitteitä muualla Ut:ssa.”

Kiilunen arvioi, että Härkönen käyttää kreikkaa enemmän kuin papit keskimäärin. Syyksi vähäiseen kielitaidon käyttöön hän arvelee sen, että kieliopinnot sijoittuvat opiskelujen alkuvaiheeseen. Kuluu

monta vuotta ennen kuin taitoa taas tarvitsee papin töissä.

”Auttaisikohan asiaa, jos ordinaatiokoulutukseen lisättäisiin muutama tunti (ainakin) kreikan keskeisten kielioppiasioiden kertausta? Ehkä myös Kirkon koulutuskeskus voisi tässä tulla vastaan”, Kiilunen pohtii.

Härkönen kertoo, että usein alkukielestä avautuu näkökulmia, joita käännöksen perusteella ei voi havaita tai tule ajatelleeksi. ”Saarna valmistellessa tästä on usein hyötyä, vaikka lopullisessa saarnassa on harvoin tarpeellista viitata alkukielen sanoihin”, Härkönen summaa.

”Huonollakin kreikan taidolla saarnateksti kannattaa katsoa Novumista. Ennalta ei voi tietää, mitä kiinnostavaa saattaa löytyä”, Kiilunen rohkaisee.

Nykyiset kieliopinnot

Teologisissa tiedekunnissa on nykyään jonkin verran eroja kieliopintojen järjestämisessä. Helsingin yliopistossa kirkon tehtäviin valmistavalla koulutuslinjalla edellytetään 10 opintopisteen opintoja kussakin klassisessa kielessä.

Monet suorittavat opintoja kesäisin Avoimessa yliopistossa, jonka

opetukseen voi osallistua kuka tahansa kielistä kiinnostunut. Kurssilla on aina teologien lisäksi aktiivimaallikoita, joita osallistuu myös yleisen teologian kurssille.

Opintojen sujuvoittamiseksi on tehty kymmenen vuoden aikana paljon. Oppikirjat ovat uudistuneet tai uudistumassa. Kreikan ja heprean opinnoissa voi hyödyntää kaikille avoimia verkko-oppimisympäristöjä. Latinassa vastaava sivusto on valmisteilla ja osittain jo käytössä.

Kielten opettajat ovat usein suorittaneet yliopistopedagogisia opintoja ja samalla suorittaneet tutkijamusta klassisten kielten opiskeluun liittyvistä haasteista. Kaikista kehittämistoimenpiteistä huolimatta yksi on säilynyt samana: opiskelun vaatima työmäärä. Näyttää siltä, että kaikesta tiedotuksesta huolimatta se yllättää kaikki sukupolvet.

Pääainevalinnoista riippuen kielivaatimukset ovat suurempia. Latina on tarpeen erityisesti kirkkohistoriassa ja systemaattisessa teologiassa. Raamatun alkukielet luonnollisesti painottuvat eksegeetikassa. Tarpeen tullen kieliopintoihin sisältyy myös esimerkiksi aramea tai kopti.

Kyse on myös sivistyksestä

”Heprean kieli on ihana kieli, ja olisi hienoa osata lukea Vanhaa testamenttia alkukielellä”, Härkönen toteaa vaatimattomasti, mutta lisää, etteivät opinnot ole menneet hukkaan. Ne antoivat käsityksen siitä, miten erilainen heprea on verrattuna indoeurooppalaisiin kieliin. ”Kieli on avain kulttuuriin”, Junni sanoo.

Kiilunen muistuttaa, ettei kaikkea kannata mitata hyödyn kautta. Klassisten kielten opiskelussa on kyse myös sivistyksestä. ”Olisi hassua kysyä, mitä hyötyä on sivistyksestä.” ✕